

ajdovščina, 10. novembra 1967

Ob devetmesečnem obračunu poslovanja

Ceprav imajo obračuni poslovanja med letom začasni značaj, v njih ugotavljamo po skrajšanem postopku poslovne rezultate, ki nam služijo za primerjavo s planskimi zadolžitvami in kot osnova za uresničevanje poslovne politike v naslednjem obdobju.

Ni namen tega kratkega članka voditi razpravo o vzrokih in okoliščinah ter pogojih gospodarjenja, ki kakorkoli vplivajo na finančni rezultat, temveč s preprostimi besedami povedati, kakšno je naše današnje stanje in kaj lahko pričakujemo v prihodnje. Več o poslovanju so člani kolektiva lahko razbrali iz materiala za sejo delavskega sveta, ki je bil razobešen na oglasnih deskah.

Celotni dohodek je podjetje doseglo v višini 2,4 milijarde S din, kar je komaj 57 % letnega plana. Res je, da je pri tem bilo za 7 % manjše število zaposlenih, kot je predvideval plan. Tak izpad v celotnem dohodku (normalno doseganje bi moralo znašati 75 % ali vsaj 70 % v odnosu na nižje število zaposlenih), ima za posledico izgubo, ki je kljub izplačevanju nižjih osebnih dohodkov znašala 21,9 milijona S din. Z drugimi besedami povedano: izplačani osebni dohodki so bili za 21,9 % večji kot dohodek. Če pa bi pri delitvi dohodka upoštevali veljavno razmerje delitve dohodka na osebne dohodke in sklade, bi od doseženega dohodka odpadlo na sklade 92 milijonov S din, pri čemer bi znašali preveč izplačani osebni dohodek 113 milijonov S din.

Kljub nepokritim osebnim dohodkom v enem in drugem primeru pa glede na nizke osebne dohodke, zlasti v III. tromesečju, ne moremo doseči ugodnejšega rezultata na račun zniževanja osebnih dohodkov. Prav tako niso umestni niti sprejemljivi določeni očitki in namigi od zunaj, da podjetje na račun osebnih dohodkov nima sredstev za sklade.

V zvezi s takim stanjem v poslovnih rezultatih moramo ponovno poudariti, da gre tu za že znana dejstva vplivov nekontroliranega uvoza tkanin, pomanjkanja obratnih sredstev in neustreznih deviznih instrumentov, kar vse je dovedlo do nazadovanja v obsegu proizvodnje in prodaje in hkrati do zviševanja proizvodnih stroškov in smešno niz-

kil prodajnih cen na domačem in tujem trgu. Prodajne cene naših izdelkov so pod navedenimi vplivi padle na nivo, ki v neredkih primerih krije komaj porabljeno surovino, medtem ko se je tem vplivom pri izvozu pridružil še vpliv visokih zaščitnih carin in nelojalne konkurence vzhodnih držav.

Postavlja se vprašanje, kakšne so naše možnosti za nadaljnje poslovanje in obstoj. Nobenega dvoma ni, da pri obstoječi opremi in sedanjih pogojih podjetje nima perspektive za nadaljnje poslovanje. Tako so ugotovili strokovnjaki že ob izdelavi programa za modernizacijo oplemenitilnice. Z dovršitvijo investicije v oplemenitilnico pa bo podjetje izpolnilo najvažnejši pogoj za nadaljnje poslovanje, čeprav bi moralo skrbeti za bodočo pospešeno modernizacijo še v tkalnici in predilnici. Toda tudi izpolnitev tehnološkega pogoja v bistvu ne more rešiti sedanjega položaja, ga pa lahko bistveno izboljša. Seveda se postavlja pred kolektiv naloga, da bo to svojo pridobitev s pridom izkoristil za proizvodnjo čim ustrežnejših artiklov, ki bi po kvaliteti, videzu in ceni ustrezali zahtevam trga, glede dohodka pa željam in potrebi podjetja.

Za tako usmeritev v proizvodnem programu pa bo potrebno več individualnega prizadevanja, več organizacijskih in tehnoloških ukrepov, več skupnega dela in čuta odgovornosti celotnega kolektiva. Po drugi strani pa računamo, da bodo v pogojih gospodarjenja zanesljivo odpravljena določena neskladja, sicer nam tudi vsa prizadevanja ne morejo rešiti nastalega položaja, zlasti če upoštevamo, da so nam potrebna sredstva za opplačevanje kreditov in da bomo brez sredstev za nadaljnjo modernizacijo v tem položaju še zaostali za drugimi tekstilnimi podjetji.

JS

POPRAVEK ZAKLJUČNEGA RAČUNA

SPREMEMBE V DELITVI
DOHODKA

Verjetno je med kolektivom povzročil nemalo razprav pregled zaključnega računa za leto 1966 in nova delitev dohodka. To je razumljivo, saj nova delitev dohodka spreminja prvotno delitev, s tem pa tudi udeležbo posameznika na dohodku pri končni delitvi sredstev za osebne dohodke. Sprememba se v končni meri kaže v zmanjšanju dohodka za 38 milijonov S din, pri čemer so bila zmanjšana sredstva za osebne dohodke v višini 31,6 milijonov S din.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Petdeset let Oktobra

7. novembra je poteklo petdeset let, odkar je presekal nočno tišino topovski strel s križarke »Aurora« in dal znak za začetek zadnjega dejanja enega največjih in najpomembnejših dejanj v zgodovini človeške družbe — velike oktobrske revolucije v Rusiji. Tega dne so si združene delovne roke kmetov in delavcev široke Rusije s silo vzele oblast, ki je v rokah absolutističnih carskih režimov stoletja stiskala svoje podložnike bolj kot katerakoli druga oblast v Evropi.

Tako se je zgodilo, da je v eni najbolj zaostalih dežel tedanje Evrope pognal svoj kal in se ukoreninil plod najbolj zlahtnih misli Marxa, Engelsa in Lenina, ki so v vseh svojih dejanjih in delih iskali izhod iz tedanjih obupnih razmer delavskega razreda v proletarski revoluciji, v zmagi delavskega razreda, ki bo prvič po družbi praskupnosti odpravil izkoriščanje človeka po človeku in družbi, ki ne bo poznala razredov.

Vladimir Iljič je vedel, da mora biti drevo nove družbe čvrsto, da mora globoko razpresti korenine, če naj vzdrži, zakaj slutil je, da bo moralo kljubovati besnim viharjem. Tudi zato je pripravil zemljo zanj in ga posadil v širni, surovi Rusiji, ki je

tolikokrat v zgodovini pokazala svojim zavojavalcem, da jo v vsem sibirskem mrazu greje toplo srce, ko gre za obvarovanje njene svobode. Ta toplina je izžarevala še toliko močnejše tedaj, ko ni šlo le za tradicionalno neodvisnost Rusije pod carjem, ampak za obstoj oblasti, za katero so delovni ljudje prvič čutili, da ni med njimi in njo nikakršnega brezna, da je njihova, oblast njihovih sovjetov.

Tedaj in tam je začetek vsega, kar danes imamo in gradimo ne le v naši deželi, ampak po vse večjem delu sveta, kjer narodi na različne načine iščejo pot v socializem.

Oktober je praznik vsega delovnega človeštva, tudi delavskega razreda v kapitalističnih deželah, saj je po zmagi ruskega proletariata laže dosegel veliko tega, kar danes ima. Prav zaradi strahu kapitalistov pred duhom oktobrske revolucije je namreč delavski razred vsega sveta dobival pomembne koncesije in si izvojeval velike zmage.

Zato pomeni Oktober za napredne delovne množice vsega sveta začetek snovanja, ki se razvija v raznih deželah in sistemih različno, a gre v bistvu enakemu smotru naproti: ustvaritvi svobodne socialistične družbe. GS

IZ VSEBINE:

- Stran 2 Zakaj izplačujemo nižje osebne dohodke
- Stran 3 Fularno barvanje
- Stran 4 Odhajanje naših delavcev

Popravek zaključnega računa

(Nadaljevanje s 1. strani)

lijona S din in sredstva za sklade v višini 6,3 milijona S din. Ob upoštevanju razmerja delitve dohodka na osebne dohodke in sklade bi ostalo za končno delitev osebnih dohodkov le 737.000 S din bruto, kar pa je delavski svet glede na minimalni znesek in sedanjo situacijo razporedil na poslovni sklad. V odnosu na obveze do družbene skupnosti pa nam ta popravek zmanjšuje že plačane prispevke v skupne rezervne sklade za 2,5 milijona in obrestni za 1 milijon S din.

Vsi ti popravki — v končni meri na račun neizplačanih osebnih dohodkov, skladov in prispevkov družbeni skupnosti — so nastali kot posledica popravka vrednosti zalog gotovih izdelkov na dan 31. 12. 1966. Vrednost zalog je bila pri inventurnem popisu ocenjena po lastni ceni, kar je bilo opravljeno v smislu predpisov, če upoštevamo za zaloge kot celoto. Pokazalo pa se je, da so bile vrednosti zalog (v glavnem izdelki za izvoz) ocenjene po lastni ceni višje, kot je znašala prodajna cena (te izdelke prodajamo v izgubo) in da bi moralo podjetje voditi te zaloge v zaključnem računu po prodajnih cenah.

Vrednost teh zalog se je na ta način zmanjšala za 56 milijonov S din. Ta znesek bo, kolikor so te zaloge letos prodane, tudi vplival na manjšo izgubo, ki je sicer predvidena za poslovanje v letošnjem letu. Če upoštevamo, da so bila sredstva neizplačanih osebnih dohodkov v skrajnem primeru s sklepom delavskega sveta namenjena za kritje izgube in da bo izguba sedaj za toliko manjša, potem lahko ugotovimo, da popravek ne bo imel

Zakaj izplačujemo nižje osebne dohodke?

Čeprav bi lahko preprosto odgovorili, da je nižje izplačevanje osebnih dohodkov posledica izgube v preteklem obračunskem obdobju in eden od ukrepov, da bi bila ob koncu poslovnega leta izguba čimmanjša, bi lahko na naslovno vprašanje odgovorili tudi s ponovnim naštevanjem vzrokov in okoliščin, ki so vplivale in vplivajo na gospodarjenje v letošnjem letu.

Ker smo o sedanjem položaju podjetja že pisali in razpravljali, bi se v tem sestavku dotaknili predvsem vprašanja, kako nastali položaj vpliva na formiranje in interni sistem delitve osebnih dohodkov.

Po naših pravilnikih se sredstva za osebne dohodke formirajo na osnovi vkalkuliranih (v naprej predvidenih, planiranih) osebnih dohodkov v enoti proizvoda, to je po količini izdelkov, sprejetih v skladišče. Na ta način se osebni dohodki izplačujejo v planirani višini in odvisnosti od obsega proizvodnje in števila zaposlenih. Obračun osebnih dohodkov po periodičnih obračunih in v letnem zaključnem računu pa je obvezen na podlagi doseženega dohodka, ki izvira iz prodanih in tudi plačanih izdelkov (realizacija). Na ta način pride, zlasti pa v sedanjem položaju, do dvojnih razlik:

— med izplačanimi osebnimi do-

drugega vpliva kot realnejše prikazovanje stanja v tekočem letu in da bo podjetje dobilo nazaj za 3,5 milijona S din že plačanih prispevkov.

hodki na podlagi dosežene proizvodnje in obsegom prodanih in plačanih izdelkov ter

— med izplačanimi osebnimi dohodki na podlagi dosežene proizvodnje in osebnimi dohodki, vsebovanimi v prodanih in plačanih izdelkih, ki jih pokrивamo iz doseženega dohodka.

V prvem primeru nastaja razlika iz vedno manjše prodaje, osebni dohodki pa se izplačujejo tudi ob kopičenju zalog v skladiščih. Razumljivo je, da pri tem zmanjkuje tudi denarja za izplačilo.

V drugem primeru nastaja razlika le v primeru izgube, to je takrat, ko je dohodek manjši od že izplačanih osebnih dohodkov, ki bi jih morali pokrivati iz dohodka. Tudi v tem primeru zmanjkuje denarja za izplačilo, ki pa poleg tega tudi nima kritja v dohodku.

Ker je v I. polletju znašala razlika med doseženim dohodkom in sorazmernim delom osebnih dohodkov, ob upoštevanju razmerja delitve na osebne dohodke in sklade, zaokroženo 20 %, je DS sklenil da se osebni dohodki znižajo za 20 %.

Pri tem naj se način formiranja in delitve izvaja po obstoječih pravilnikih.

Ob izvajanju tega sklepa je zaradi večjih sprememb v številu zaposlenih, obsegu in vrsti (strukturi) proizvodnje prišlo do velikih neupravičenih odstopanj v vrednosti točke po posameznih EE. To odstopanje ni nastalo zaradi delovanja našega sistema formiranja in delitve osebnih dohodkov v smeri negativne ali pozitivne situacije, temveč

zato, ker so se zaradi sprememb v strukturi in obsegu proizvodnje zrušile enake startne osnove za vse ekonomske enote v sistemu osebnih dohodkov po enoti proizvoda.

Tudi z vmesnim sklepom delavskega sveta ni bilo mogoče izdelati realnega obračuna, ker je za tak obračun treba prej imeti realne os-

(Nadaljevanje na 3. strani)

PISALI SO NAM

Kaže, da so naši fantje, ki odhajajo k vojakom, zvesti bralci našega lista in da želijo spremljati življenje v kolektivu, v katerem so delali. Vsi po vrsti se nam namreč takoj po prihodu k vojakom oglašijo in nas prosijo, da jim pošljemo naše glasilo. Seveda jim ne le radi ustrezimo, ampak smo tudi veseli za njihovo zanimanje za list in delo našega podjetja.

Tokrat se nam je oglašil **Bojan Verč**, ki je kot tekstilni tehnik — pripravnik delal v tkalnici. Sedaj je v šoli za rezervne oficirje v Zadru. Zanima ga življenje kolektiva, ker se namerava po prihodu od vojakov ponovno zaposliti pri nas. Vse svoje bivše sodelavce lepo pozdravlja.

Ponovno se nam je oglašil **Niko Ličen**, se zahvalil za pošiljanje "Tekstilca" in dal pozdraviti sodelavce.

Uredniški odbor se obema zahvaljuje za pismi in ju lepo pozdravlja.

SKLEPI ORGANOV UPRAVLJANJA

V prejšnjem mesecu se je delavski svet sestal na dve seji in obravnaval 12 točk dnevnega reda. Na prvi seji je sprejel 8 sklepov, na drugi, ki je bila izredna, pa tri. Upravni odbor je imel v oktobru 4 seje. Na dnevnem redu teh sej je imel skupno 15 točk in sprejel 10 sklepov.

SKLEPI DELAVSKEGA SVETA

11. seja dne 20. 10. 1967.

Najpomembnejša točka dnevnega reda te seje je bila obravnava periodičnega obračuna za obdobje januar — september 1967, o čemer pišemo na prvi strani Tekstilca. V tej zvezi je sprejel sklep o odobritvi periodičnega obračuna ter sklep o kritju ugotovljene izgube zaradi nepokritih osebnih dohodkov v višini 219.013,74.— N din (21.901.374.— S din) v prvih devetih mesecih tega leta iz rezervnega sklada.

Stopnjo za obračun amortizacije zagonjskih stroškov je DS zvišal od 10 na 15 %.

Ker bo v okviru razširjene in modernizirane oplemenitilnice kmalu začel obratovati nov sušilno-razpenjalni stroj, je bilo sklenjeno, da se starega proda, če pa prodaja glede na njegovo dotrajanost ne bi uspela, se ga likvidira in proda kot odpadni material.

Za potrebe nove oplemenitilnice je bila odobrena nabava mešalca za barvila in zgostila, ki ga bo podjetje uvozilo iz ZR Nemčije in bo stal brez carine in uvoznih stro-

škov (prevoz, zavarovanje) 2477 DM.

Spremenjen je bil sklep DS o prodaji stare telefonske centrale, tako da se razlika med sedanjo in prodajno ceno v višini 6.537,73.— N din ne krije iz rezervnega sklada, kot je bilo s prvotnim sklepom določeno, ampak se brezplačno prenese na kupca.

Trgovskim potnikom podjetja, ki imajo za opravljanje službenih dolžnosti v svojih stanovanjih telefone, je DS odobril plačilo stroškov naročnine in telefonskih pogovorov. Stroški se bodo krili na podlagi dostavljenih računov in poročil o opravljenih telefonskih pogovorih.

DS je izjemno priznal Konradu Štrancu in Amaliji Samec ob upokojitvi nagrado v višini pet oziroma enega zneska povprečnega mesečnega dohodka v podjetju, čeprav bi bil po sklepu DS glede na delovno dobo tovr. Štramec upravičen le do nagrade v višini treh zneskov, tovr. Samčeva pa sploh ne bi prejela nagrade. Oba delavca nista izpolnila predpisane delovne dobe 15 oziroma 5 let brez svoje krivde.

12. seja dne 31. 10. 1967

Pri obravnavanju vprašanja ponovne delitve dohodka v zvezi s pregledom zaključnega računa za leto 1966 je delavski svet sprejel tri sklepe, o katerih pišemo v posebnih sestavkih tov. Škvarča.

Zaradi spremenjenih pogojev poslovanja, zlasti pa prodaje izdelkov podjetja, je delavski svet sklenil od-

praviti delovno mesto trgovskega potnika v dosedanjih vsebini in obsegu dela ter namesto tega uvesti novo delovno mesto trgovskega predstavništva s sedežem v Ljubljani, Zagrebu in Beogradu. Trgovski predstavniki bodo imeli širše področje dela, ki ga je določil DS s sklepom.

SKLEPI UPRAVNEGA ODBORA

13. seja dne 2. 10. 1967.

Na tej seji je vodja komercialnega sektorja poročal upravnemu odboru o nastopu podjetja na jesenskem zagrebškem velesejmu. Pod to točko je upravni odbor tudi podaljšal do konca leta svoj sklep o začasnem načinu uporabljanja sklepa DS o nagrajevanju trgovskih potnikov. Po tem sklepu UO se zaradi zastoja v prodaji trgovskim potnikom določi stalna akontacija osebnega dohodka. Del te akontacije, ki ne izhaja iz prodanih količin blaga, bodo morali pozneje, ko bo prodaja bolj tekla, vrniti.

Upravni odbor je odobril direktorju podjetja tridnevno službeno potovanje v Italijo zaradi dogovora za izvoz preje in tkanin in navezave poslovnih odnosov z nekaterimi italijanskimi tekstilnimi tovarnami.

14. seja dne 9. 10. 1967.

Po razpravi o bombažu, predvidenem za česano prejo, je UO zaradi neustreznosti razpoložljivega bombaža sklenil, da se na strojih, s katerimi bi morali proizvajati česano prejo, proizvodnja začasno ustavi, delavcem, ki delajo pri teh

strojih, pa da izredni brezplačni dopust.

Za izboljšanje svojega dela je upravni odbor zadolžil vodjo splošnega sektorja, da do konca novembra izdela predlog poslovnika o delu upravnega odbora.

15. seja dne 20. 10. 1967.

UO je na tej seji obravnaval tudi predlog periodičnega obračuna in sklenil predlagati delavskemu svetu, da sprejme predlog periodičnega obračuna in sklep o kritju ugotovljene izgube, kar je (kot je razvidno iz sklepov DS) DS v celoti sprejel.

V zvezi s pregledom zaključnega računa za leto 1966 je UO imenoval komisijo za pregled ocenitve zalag gotovih izdelkov na dan 31. 12. 1966.

16. seja dne 30. 10. 1967.

Za učinkovitejšo ugotavljanje nepravilnosti v podjetju je UO sklenil predlagati DS, da se v pravilnik o delovnih razmerjih (poglavje o odgovornosti) vnese določilo, da lahko direktor pooblasti posameznega delavca, da raziše primere nepravilnega dela in poslovanja v podjetju.

Nato je upravni odbor obravnaval vprašanje popravka vrednosti zalag gotovih izdelkov na dan 31. 12. 1966. in s tem v zvezi popravkov zaključnega računa za leto 1966. Delavskemu svetu je predlagal ustrezne sklepe, ki jih je le-ta sprejel in so omenjeni med sklepi DS, obširneje pa pišemo o njih v sestavkih tov. Škvarča.

G. S.

Zakaj izplačujemo nižje osebne dohodke?

(Nadaljevanje z 2. strani)

nove. Realne osnove pa lahko dobimo samo na podlagi čvrstega plana proizvodnje in prodaje, kar pa je v letošnjih razmerah popolnoma nemogoče. Osnove čvrstega planiranja lahko dobimo le na podlagi zakona ponudbe in povpraševanja na trgu, ki pa ga je letos na trgu zamjenjala anarhija.

Prav v zvezi s takim stanjem je delavski svet že za izplačilo osebnih dohodkov v prejšnjem mesecu sprejel sklep, da se do nadaljnjega izplačuje planska vrednost točke, zmanjšana za 13 % za vse ekonomske enote. Na ta način so sedaj v povprečju osebni dohodki nekoliko večji kot ob prejšnjem zmanjšanju za 20 %.

Iz vsega navedenega izhaja, da sedanjí položaj vpliva na višino in tudi interni sistem delitve osebnih dohodkov. Prav zaradi tega bo treba v bližnji prihodnosti iskati nove rešitve v internem sistemu formiranja in delitve osebnih dohodkov, pri katerem bo treba formiranje sredstev učinkoviteje vezati na obseg realizacije, zakaj proizvodnja na zalogo nam ne jamči dohodka, niti sredstev za izplačilo akontacij.

V kompleksu vprašanj okrog formiranja in izplačevanja osebnih dohodkov nastaja še vprašanje minimalnih osebnih dohodkov (15.000.— S din neto mesečno za polni delovni čas), ki se tu in tam pojavlja v kolektivu. Izplačevanje minimalnih osebnih dohodkov nastopi takrat, ko podjetje ne doseže niti toliko dohodka, da bi pokrivalo izplačilo 15.000 S din. V tem primeru se taka izplačila pokrivajo iz skupnih rezervnih skladov pri občini za določen čas, v podjetju pa se uvede prisilna uprava ali likvidacija, odvisno od tega, ali tako podjetje ima ali nima nadaljnje perspektive.

Razumljivo je, da v našem primeru ne pride v poštev izplačilo minimalnih osebnih dohodkov, saj smo pokrili iz dohodka 95,5 % izplačanih osebnih dohodkov, če pa bi uporabili razmerje delitve na osebne dohodke in sklade, pa bi pokrili 78 % osebnih dohodkov in pri tem dosegli 62 % planiranih sredstev za sklade.

Po drugi strani pa ni nobenega dvoma, da se ob povečanju izgube in znatnih obveznosti za odplačevanje kreditov naš sedanjí položaj slabša in da vidimo izhod le ob uspešni vključitvi modernizirane oplemenitilnice v obratovanje in ob normalizaciji sedanjih nevzdržnih razmer na trgu.

JŠ

PRIDOBIVANJE IN PREDELAVA TEKSTILNIH SUROVIN (7. nadaljevanje)

O fulardnem barvanju

Poznamo tri načine barvanja tkanin:

- nekontinuirno,
- polkontinuirno,
- kontinuirno.

Oglejmo si barvanje na žigrih (jigrih) kot primer nekontinuirnega barvanja. Sestavi se partija kakih 600 m in se navije na žigri. Barva se približno 90 minut, odvisno od barve. Med tem časom se barva iz barvne flote, ki je v koritu, prenese na tkanino in se tam fiksira. Sledi izpiranje, ki traja spet približno 90 minut. Celotni čas barvanja za partijo 600 metrov je okrog 3 ure. Poraba barv in kemikalij je na žigrih velika. Za 600 metrov tkanine moramo napraviti 150 litrov barvne flote. Med procesom barvanja barva prehaja na tkanino do določenega ravnotežja. Vzemimo za primer 4 % barvanje našega artikla Maruša. Za partijo 600 metrov bi vzeli 3200 gramov barve. Od te barve bi šlo 1280 gramov na tkanino, preostalih 1920 gramov barve pa ostane neizkoriščene v barvni floti. Če vzamemo, da stane kilogram barve 20.000.— S dinarjev, smo pri vsakem barvanju zlili v kanal po barvanju za 38.400.— S din neizkoriščene barve.

S tem primerom nekontinuirnega barvanja na žigrih sem hotel prikazati, kako neekonomično je barvanje na nekontinuiran način.

Pri kontinuirnem načinu barvanja so razmere drugačne. V poštev pridejo partije po več sto tisoč metrov enakega artikla v niansi. Načinov kontinuirnega barvanja je več. Kot primer bi navedel barvanje bombažnega popelina z redukcijskimi (indanthrenskimi) barvili.

Tkanina se enostavno prepoji z barvo na fulardu (foulardu), se na sušilnici posuši, v parilniku se barva fiksira, dalje se v kadeh razvija, oksidira in ob koncu še mili in izpira. Stroj za tako barvanje je baterija fularda, sušilnice, parilnika in kakih 8 pralnih in razvijalnih kadi. V petih minutah tkanina preide celo baterijo strojev. Tak način barvanja je poceni, primeren pa je le za masovne artikle n.pr. za vojaške obleke.

Med nekontinuirnim in kontinuirnim barvanjem imamo polkontinuirno barvanje.

Na naših strojih bomo imeli možnost polkontinuirnega barvanja. Zato bi si to boljše ogledali. Stroji, ki pridejo v poštev pri tem barvanju, so naslednji:

— barvni fulard s sušilno-razpe-

njalnim strojem,

- vesna sušilnica,
- parilnik,
- pralni stroj in
- žigri.

Načinov polkontinuirnega barvanja je več, odvisno od izbire barv, od tkanine in od dolžine partije. Oglejmo si za primer spet barvanje Maruše. Sestavili bi partijo 6000 metrov in jo navili na velik valj. Tkanino bi na barvnem fulardu impregnirali z reaktivno barvo, jo potem na sušilno-razpenjalnem stroju posušili, na vesni sušilnici termofiksirali, na pralnem stroju izprali, milili ter ponovno izprali. Za dosego enake globine kot prej na žigru bi sedaj porabili za 6000 metrov 14 kilogramov barve. Na žigrih bi za 6000 metrov porabili 32 kilogramov barve. Razlika je 18 kilogramov. Če izračunamo ceno za barvo na tekoči meter tkanine, dobimo za barvanje na žigrih 106,6.— S din na tekoči meter, za barvanje na fulardu pa 46,6.— S din na tekoči meter.

Oglejmo si sedaj natančneje faze dela pri fulardnem barvanju.

1. Priprava tkanine

Tkanina mora biti razškrabljen, izkuhan, pobeljen ter navita na rob na velik valj. Imeti mora veliko vpojnost za barve, ker bi se sicer pri prehodu skozi barvo v tako kratkem času ne prepojila.

2. Fulardiranje

Fulardirali bomo na trovaljčnem barvnem fulardu. Tkanina se tukaj dvakrat prepoji in dvakrat ožema. Na fulardu bomo lahko spreminjali pritisk med ožemalnimi valji in s tem ožemalni učinek. Ožemalni učinek mora biti po celi širini tkanine enak ker bi se sicer ena stran tka-

nine svetleje obarvala od druge. V floto za fulardno barvanje damo poleg barve in vode še zgostila in kemikalije, odvisno od barvne skupine. Pri fulardiranju barvo nanesemo na tkanino. Barva še ni fiksirana in bi se z vodo lahko izprala.

3. Sušenje na širinsko-razpenjalnem stroju

Sušenje po barvanju je zelo občutljiva faza. Paziti moramo, da se barva suši po celi širini tkanine enakomerno, ker bi se sicer barva neenakomerno razporedila po tkanini. Dobili bi neenakomerno pobarvane partije.

4. Termofiksiranje

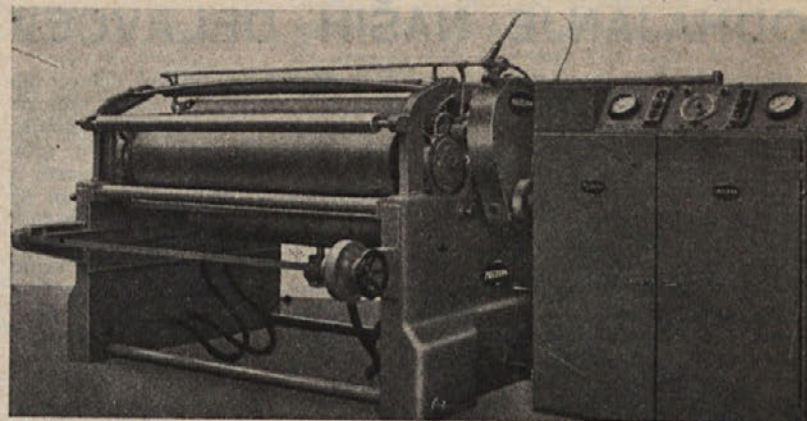
Po sušenju gre tkanina na termofiksiranje. S to fazo se barva kemično veže z bombažnim vlaknom. Fiksiranje barve se izvrši lahko s 170° C toplim zrakom v času 4 minut na vesni sušilnici ali s paro pri 102° C v času 8 minut na vesni sušilnici.

5. Miljenje, izpiranje

Po termofiksiranju je nujno izpiranje in miljenje. Barvo, ki je ostala na površini vlaken in nefiksirano barvo v vlaknu, moramo s pranjem in miljenjem odstraniti, sicer bi se taka barva odstranila pri potrošnikih. Nefiksirano barvo odstranimo z večkratnim pranjem s raznimi detergenti in vročo vodo na pralnem stroju. Po miljenju izpiramo z vročo vodo, dokler barva ne neha »krvaveti«.

Obravnavali smo le primer barvanja z reaktivnimi barvili. Imamo še več drugih polkontinuirnih postopkov, ki jih priredimo glede na vrsto barve, tkanine in velikost partije.

TK

Trovaljčni barvni fulard

PRIŠLI... ODŠLI...

V mesecu oktobru sta se zaposlila pri nas: Nikolaj Corrata, apreter in Jože Devetak, avtomehanik.

...prenehali pa so delati:

Vanda Kodrič, predica; Ivanka Kretič, raztezalka; Frančiška Lemut, vlagalka križnih navitkov; Ana Lozar, snažilka prostorov; Ivanka Mohorčič, predica; Silva Puc, predica; Marta Slokar, raztezalka; Danica Vidmar, predica; Majda Žigon, čistilka čistilnih valjkov.

Stanje zaposlenih na dan 31. oktobra: 547 žena in 227 moških — skupaj 776 delavcev.

NESREČE PRI DELU

V mesecu oktobru se je dogodila ena nesreča pri delu v EE pomožni obrati.

Delavec KT je uporabljal verigo za prenos in vlečenje ventilatorja. Veriga se je odpela od ohišja in delavcu padla na stopalo. Za nesrečo je kriv delavec, ki je nepravilno pripel verigo k ventilatorju. Odsotnost z dela je trajala 11

delovnih dni.

V oktobru je bilo zaradi nesreč pri delu izgubljenih 11 delovnih dni.

PROSTI DNEVI

v decembru

Še zadnjič v letošnjem letu vas Tekstilec opominja na proste dni v delu po 42-urnem delovnem tednu, tokrat za zadnji mesec tega leta.

Delovne sobote:	Proste sobote:
2, 23	9, 16, 30

Ponovno opozarjamo na to, da je zaradi novoletnih praznikov prosta sobota 30. decembra namesto 23. decembra, tako da bodo ob novem letu 4 prosti dnevi: 30. in 31. december 1967 in 1. ter 2. januarja 1968.

ŠKRAT

Tiskarskega škrate, ki meša štrene tiskarjem in bralcem, ni mogoče pregnati iz tiskarn; vedno mu

uspe tu in tam ponagajati. Gotovo pa ste opazili, da se je v zadnji številki našega lista poigral bolj kot smo navajeni.

Vsebinsko povsem brez smisla je tretji stavek v tretjem odstavku uvodnika »Splošni akti — dogovori kolektiva«, kjer se je vrinila beseda »izigravanju« namesto »izgrajevanju«. Začetek tega stavka se torej pravilno glasi: »Temu neprestanemu izgrajevanju samoupravnih odnosov...« Prav tako mora v 4. vrsti predzadnjega odstavka uvodnika stati namesto »odgovori kolektiva« pravilno »dogovori kolektiva«.

Tudi sramežljiva majhna slika našega paviljona na zagrebškem velesejmu je škratovo delo, ki se je hotel zato odkupiti z velikimi črkami v podnaslovu ob strani slike.

Na drugi strani je škrat sklepe organov upravljanja uvrstil kar pod naslov: Pridobivanje in predelava tekstilnih surovin, na tretji strani pa vnesel dva nepotrebna naslova: »...prenehali pa so delati:« in »...vrnili pa so se:«

vsega po malem za vse

PREBRISANI ŽUPNIK IN NABRITI MEŽNAR

Župnik je nekega dne opazil, da mu nekdo jemlje vino. Nekdo pije njegovo vino. Prva njegova misel je bila, da mu ga krađe mežnar. Samo on ima ključ moje kleti, je razmišljal župnik.

Nekega dne ga je torej poklical in mu dejal:

— Dragi moj, kaj je s teboj? Že leta in leta se nisi spovedal. Slab zgled daješ vernikom.

— Česa naj se spovem? je odgovoril mežnar. Zmerom sem tu, v cerkvi. Drugega se ne bi imel spovedati, razen da včasih zakolnem.

Župnik, ki ga je hotel pripraviti do tega, da bi mu priznal, da mu jemlje vino, mu je toliko časa prigovarjal, da je mežnar nazadnje le pristal na spoved.

Mežnar: Oče, včasih sem zaklel. Župnik: Drugih grehov nisi storil, sin moj?

Mežnar: Ne, oče.

Župnik: Sin moj, kdo je, ki si jemlje moje vino?

Mežnar: Kako praviš, oče?

Župnik: Moje vino — kdo ga jemlje?

Mežnar: Oče, niti besedice ne razumem.

Župnik: Če si dosedaj vse razumel, kako da naenkrat ne razumeš več.

Mežnar: Oče, storiva takole: ti

pridi semkaj, jaz pa stopim v spovednico. Videl boš, da imam prav.

Menjala sta mesti.

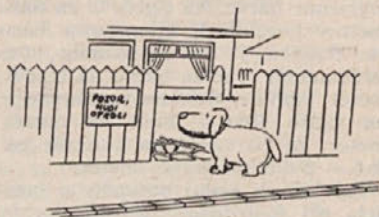
Mežnar: Me slišiš, oče?

Župnik: Izvrstno.

Mežnar: Kdo je, ki si jemlje moje ženo?

Župnik: Prav imaš, sin moj. Niti besedice ni mogoče razumeti.

Italijanska narodna

DOSLEDNOST

Sodnik: »Koliko let imate, tovarišica?«

Priča: »Trideset.«

Sodnik: »Ko ste bili pred petimi leti tu, ste odgovorili prav tako.«

Priča: »Bo že res, saj nisem ena tistih, ki govorijo danes tako, jutri pa drugače!«

SORODSTVO

Hčerka filmske zvezde pravi prijateljci: Ne, nimam ne bratov ne sester. Imam pa tri očete po materi in štiri matere po očetu.

RIBNIŠKA

»Kako vam gre?« vpraša znanec Ribničana, ki prodaja suho robo.

»Kakor kakemu bolniku«, odvrne žalostno Ribničan, »vsake tri ure po eno žlico.«

IMEL JE PRAV

Odvetnik, ki je slovel kot dober pravnik, je zapustil veliko premoženje. V oporoki je takole izrazil svojo zadnjo voljo: »Denar sem sprejemal od norcev, norišnici ga zapuščam.«

POGOVOR

Zena potoži možu: »Ne vem, po kom je podedoval naš Janezek toliko napak. Po meni gotovo ne.« Mož pa odgovori: »Po tebi res ne, ti imaš še vse.«

Dopisujte v Ajdovski TEKSTILEC!

IZBRANE MISLI

Kriv je vedno tisti, ki je odsoten. (Palmar)

V joku dedičev je večkrat skrit vesel nasmeh. (Publicij)

Miru ne najdemo ne v delu, ne v zabavi, ne v ljudeh, ne v samostanu, pač pa samo v svoji duši. (Somerset Maugham)

Ljudje niso vedno tisto, za kar se predstavljajo. (Lessing)

Ni strašno, če nečesa ne veš, pač pa, če se tega ne zavedaš. (Kitajski pregovor)

Resnica je groba, preprosta in draga, hinavščina pa je baržunasta, vedno moderna in ne samo poceni, ampak tudi dobičkonosna. (Silone)

Slabotni nikoli ne dosežejo cilja, toda bojazljivci se niti na pot ne upajo odpraviti.

(Ameriški ljudski pregovor)

Veselite in radost: to je podnebje, pod katerim vse uspeva. (Richter)

Nič ne družijo bolj kot skupno trpljenje. (Southey)

Cloveška duševnost je podobna ledeni gori: vidimo samo eno sedmino. (S.Freud)

Laž ne dočaka starosti. (Sofokles)

ODHAJANJE NAŠIH DELAVCEV

Prelivanje delavcev v podjetje in iz njega je normalno in celo zdravo, če ne presega določene meje. Ko je fluktuacija premočna, povzroča nujne motnje v proizvodnji, veliko administrativnega dela, priučevanja novosprejetih delavcev in podobno. Kadar pa je fluktuacija premajhna, se prav tako pojavijo določeni znaki zasičenosti, ni priliva mlajših delavcev, torej ni pomlajevanja, ki je nujno potrebno za vsako gospodarsko organizacijo. Srednja mera je tudi tu najboljša.

In kako je bilo pri nas v letošnjih devetih mesecih poslovanja?

V podjetje je prišlo skupno 53 novih delavcev, odšlo pa jih je kar 135. Med delavci, ki so odšli, najdemo 3 visokokvalificirane delavce, 64 kvalificiranih, 26 polkvalificiranih, 22 nekvalificiranih delavcev in 13 s srednjo ter nepopolno strokovno izobrazbo.

Devetmesečna analiza fluktuacije kaže preveliko razliko 82 delavcev, kar povzroča precejšnje slabše volje pri organizatorjih dela v obratih, ki ostanejo kar čez noč brez potrebne delavca. Pri odhodih nas preseže visoko število kvalificiranih delavcev, vendar pa je prav tem pomembno število delavcev, ki so odšli na sluzenje kadrovskega roka in pa tistih delavcev, ki so morali zapustiti podjetje zaradi trajnega zmanjšanja obsega dela v EE tkal-

nica. Med odhajajočimi delavci jih je kar 19 navedlo za vzrok odpovedi delovnega razmerja ugodnejšo zaposlitev v drugem podjetju; prav tako je odšlo 19 naših sodelavcev s trebuhom za kruhom v tujino. Se vedno lahko ugotavljamo, da je tudi v letošnjem letu zapustilo podjetje kar 20 žena, ki so utemeljile svojo odpoved z neurejenim varstvom otrok.

Odhajanje delavcev iz naše delovne skupnosti pa nas veliko bolj prizadene, ker nas zapuščajo predvsem mladi in zdravi delavci; 58 odstotkov delavcev, ki so odšli iz podjetja pade v starostni interval od 17 do 23 let.

Med zbranimi podatki, ki jih imamo o novosprejetih sodelavcih pa sta zanimiva podatka: zaposlilo se je 8 sodelavcev s končano srednjo šolo in pa 5 vajencev, ki so v letošnjem letu dokončali vajeniško šolo.

Sodelavcem, organizatorjem dela, povzročajo nepremostljive težave pri izpolnjevanju proizvodnih nalog prav nepredvidene in preštevile odpovedi delovnega razmerja. V vsaka nepričakovana odpoved delovnega razmerja ruši in onemogoča pravočasno doseganje proizvodnega plana, ki je bil natančno predviden za določeno število delavcev v določenem času.

EK

UPOKOJIL SE JE

V septembru je odšel v pokoj Franc Zvokelj, ki je pred upokojitvijo delal pri nas kot skladiščni delavec. V podjetju je bil zaposlen 17 let.

Ob tej priložnosti se mu kolektiv zahvaljuje za njegovo dolgoletno delo v podjetju.

OBVESTILO BRALCEM

Bralce obveščamo, da bo decembrska številka »Tekstilca« izšla v zadnjih dneh decembra kot novoletna številka, prva številka v letu 1968 pa bo izšla kot dvojna 10. februarja 1968.

Uredniški odbor

DIOLEN

Poliestersko vlakno in filament proizvaja v Nemčiji tovarna Glanzstoff v Wuppertalu pod imenom DIOLEN. V Angliji se blago iz poliesterskega vlakna imenuje TERYLEN, v ZDA — DAKRON, italijanska firma pa ga prodaja pod nazivom TERITAL. Osnovna surovina za pridobivanje teh vlaken je dimetietereftalat in glikol.

Pri pranju diolen vpija zelo malo vode in se zaradi tega zelo hitro suši. Ima dobre obstojnosti proti sončni svetlobi, posebno proti svetlobi, ki prihaja skozi steklo. Zaradi tega se je diolen zelo dobro obnesel pri izdelavi zaves. Poleg dobrih obstojnosti na svetlobo, se odlikuje diolen proizvodi po veliki trdnosti.

Zelo poznani so proizvodi iz mešanice 55 % poliestra in 45 % ovčje volne, ki se uporabljajo za izdelavo moških in ženskih oblek in kostimov. Taka tkanina je lahka, odporna proti mečkanju, obdrži dolgo zalikane gube in je poleg tega zelo elegantna.

Za izdelavo bluz in moških srajc se je najbolj pokazala mešanica iz 67 % poliestra in 33 % bombaža. V trgovinah jih prodajajo pod zgoraj omenjenimi nazivi.

EŽ